

ПРОМЕНИ В ЗАКОНИ И ПОДЗАКОНОВИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ:

- Закон за допълнение на Гражданския процесуален кодекс

ПРАВНИ ПРОЦЕДУРИ:

- Предоставяне на правна помощ по граждански дела

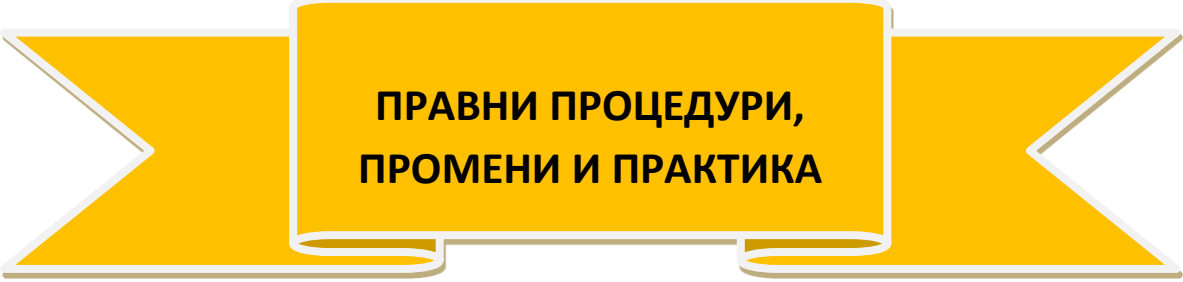
ЗАКОНОПРОЕКТИ:

- Законопроект за изменение и допълнение на Закона за юридическите лица с нестопанска цел
- Законопроект за изменение и допълнение на Търговския закон

СЪДЕБНА ПРАКТИКА:

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ № 1 от 27.04.2022 г. на ВКС по т. д. № 1/2020 г., ОСГТК

ПРАВНИ ПРОЦЕДУРИ, ПРОМЕНИ И ПРАКТИКА

Уважаеми читатели,

Имаме удоволствието да Ви представим третия брой на е-бюлетин „Правни процедури, промени и практика“ с периодичност на всеки три месеца.

Целите, които си поставяме са да Ви информираме за актуалните законодателни промени и специфичните особености по прилагане на закони и процедурни действия по спазването им. В тази връзка основните рубрики, които поддържаме са насочени към:

- Кратък и обобщен преглед по последно приетите закони и подзаконови нормативни актове и техните изменения и допълнения, които са от значение за кооперативните организации.
- Поглед на основни правни процедури, свързани с дейността и задълженията на кооперативните организации, във връзка с развиваната от тях дейност.
- Актуална информация относно внесени в Народното събрание предложения за изменения и/или допълнения на закони и подзаконови нормативни актове.
- Важна съдебна практика по актуални въпроси, засягащи кооперативния живот, както и интересни казуси и решения във връзка с отправени към нас запитвания.

На **29.07.2022 г.** Народното събрание прие Закон за допълнение на Гражданския процесуален кодекс (в сила от 02.08.2022 г.), съгласно който Министерство на правосъдието следва да изгради електронна информационна система за единна входна точка за **запорите** в Република България. В тази централизирана база данни ще се съдържа информация относно движимите вещи с регистрационен режим (пътно-транспортни средства, селскостопанска техника, пътностроителна техника и др.), върху които са наложени запори по изпълнителни дела, а взаимовръзката ще се осъществява чрез обмен между информационните системи на Министерството на правосъдието, Министерството на вътрешните работи, Министерството на транспорта и съобщенията и Министерството на земеделието. Условиата и редът за воденето, съхраняването и достъпа до информационната система се определят с наредба на министъра на правосъдието, който е длъжен да я издаде в 6-месечен срок от влизане в сила на този закон.

Чрез закона ще се запълни нормативната празнота по отношение на възможността за информиране на заинтересованите лица преди извършване на покупко-продажба на движими вещи относно това дали има наложени запори върху тях. Системата ще гарантира информиране на тези лица относно тежестите и ограниченията върху движимите вещи - предмет на регулация, ще повиши сигурността при прехвърлителните сделки, ще оптимизира принудителното изпълнение върху посочените движими вещи и ще намали възможността за разпореждане със заповорирани вещи и злоупотребите, свързани с тях.

Има няколко специфики:

-
- Съдебните изпълнители са длъжни ежедневно да въвеждат данни в информационната система за наложените от тях запори върху движими вещи и МПС.
 - Достъпът до информационната система по служебен път на държавните органи, органите на местното самоуправление и местната администрация и на лицата, осъществяващи публични функции, е безплатен.
 - Гражданите могат да заявяват услугите през електронния портал на Министерството на правосъдието, като за предоставянето им се събира такса.

Допълнителна информация:

Във второто издание на правния е-бюлетин Ви запознахме с няколко законопроекта, които вече преминаха през гласуванията в Народното събрание:

1) Законопроект за Закон за изменение и допълнение на Кодекса на труда

Приет на 28.07.2022 г. от НС

В сила от 01.08.2022 г.

2) Законопроект за Закона за данък върху добавена стойност

Приет на 14.07.2022 г. от НС

В сила от първо число на месеца, следващ месеца на влизането в сила на решение на Съвета на Европейския съюз за предоставяне на разрешение на Република България да въведе специална мярка за дерогация от чл. 287 от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 г. относно общата система на данъка върху добавената стойност, но не преди 1 януари 2023 г.

3) Законопроект за Закон за допълнение на закона за обществените поръчки

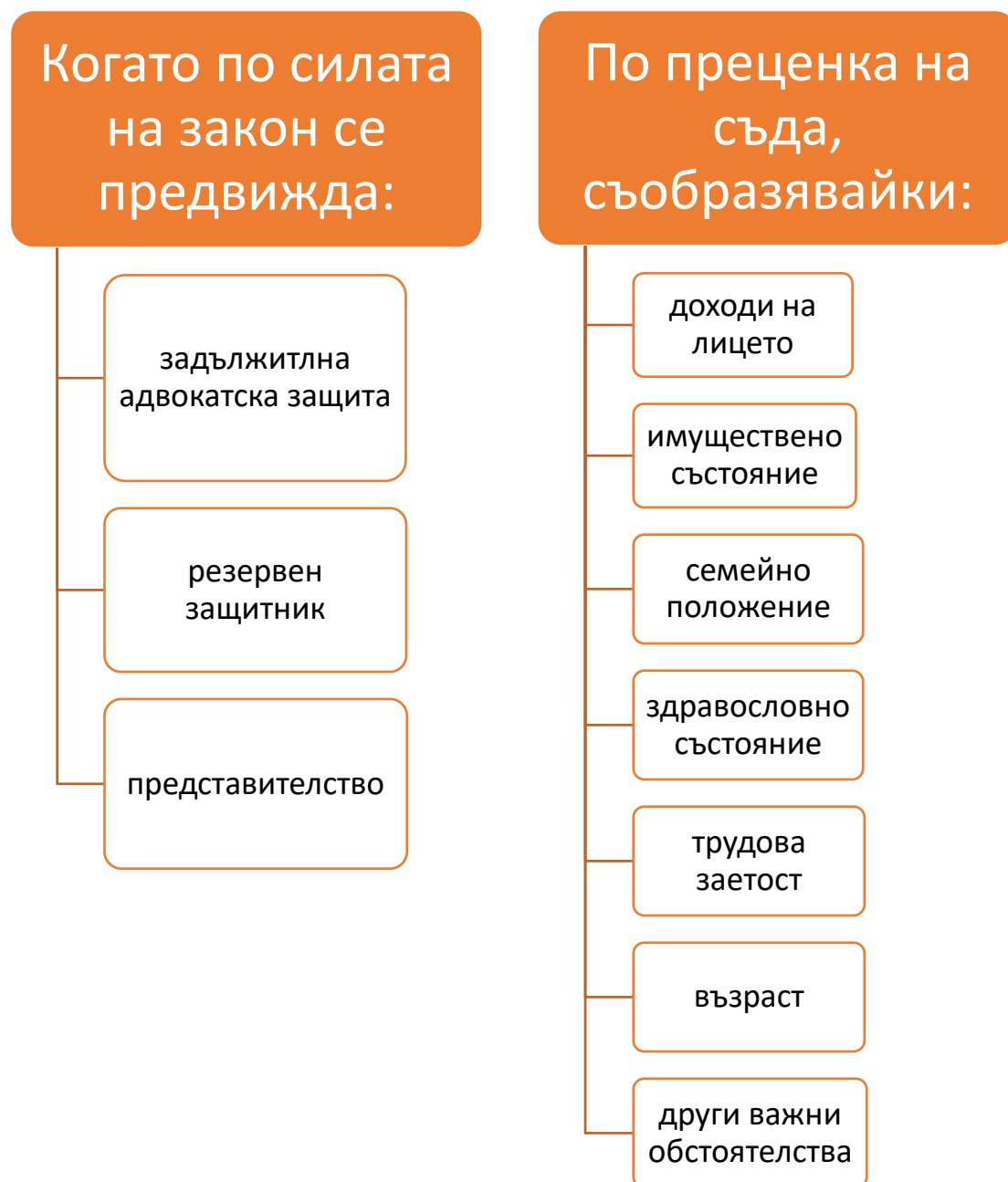
Приет на 29.07.2022 г. от НС

В сила от деня на обнародването му в Държавен вестника, а именно от 05.08.2022 г.

Целта на настоящата процедура е да разгледа реда и предпоставките за предоставяне на правна помощ по граждански дела на лицата, които нямат финансови средства за упълномощаване на адвокат.

В Гражданския процесуален кодекс е предвидено право на страните за предоставяне на правна помощ, което означава осигуряване на **безплатна** адвокатска защита.

Съгласно законовите разпоредби правна помощ за **процесуално представителство** (т.е. представителство в съда) се предоставя в два случая:

Ход на производството:

Правна помощ се предоставя **само** на физически лица. Обемът и вида на помощта може да бъде няколко вида в зависимост от нуждата:

- Консултация с оглед постигане на споразумение преди започване на съдопроизводството
- Подготовка на документи за образуване на дело
- Процесуално представителство

Кой има право на правна помощ?

- 1) Социално слаби физически лица;
- 2) Лица, настанени в специализирани институции за предоставяне на социални услуги;
- 3) Лица, настанени в домове за възрастни хора, центрове за рехабилитация и социална интеграция на хора с увреждания, центрове за временно настаняване на бездомни хора и др.;
- 4) Приемно семейство или семейство на роднини и близки, при което е настанено дете по реда на закона за закрила на детето.

До кого и как да подадем заявление за правна помощ?

1) Когато още няма образувано съдебно дело и молбата е за консултация подготовка на документи за образуване на дело, Заявлението за правна помощ се подава на място в офиса на Национална бюро за правна помощ (НБПП) или чрез лицензиран пощенски оператор на следния адрес: гр. София 1421, ул. „Развигор" № 1.

2) Когато съдебното производство вече е започнало, молба за процесуално представителство се подава в писмена форма до съда, пред който се разглежда делото. По молбата съдът се произнася с определение, като при уважаване на искането, се посочва вида и обема на помощта. Самото определение се изпраща незабавно до съответния адвокатски съвет за определяне на адвокат от Националния регистър за правна помощ. Този регистър се води от НБПП и в него са вписани адвокатите, определени да осъществяват правна помощ. При възможност адвокатският съвет определя адвокат, посочен от лицето, на което се предоставя помощ.

ВАЖНО: Служителите на НБПП могат да Ви насочат за документите, които са Ви необходими за предоставяне на правна помощ, от къде можете да се снабдите с тези документи и пред кого да подадете заявлението си за правна помощ, в зависимост от случая.

ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЮРИДИЧЕСКИТЕ ЛИЦА С НЕСТОПАНКА ЦЕЛ

На 27.06.2022 г. в Народното събрание е постъпил законопроект, с който се цели да се защитят правата на членовете на **юридическите лица с нестопанска цел** и да се улесни редовното провеждане на общи събрания. Предложението е насочено към възможността **Общото събрание да може да се провежда и от разстояние, т.е. по електронен път** чрез интернет платформа за видеоконферентна връзка, която да осигурява зрителен и звуков контакт между членовете на юридическото лица.

Към настоящия момент е предвидено така нареченото дистанционно участие единствено при заседанията на управителните съвети, но не и по отношение участието в работата на Общото събрание на дадено юридическо лице с нестопанска цел.

Промяната е наложителна поради вече продължаващата повече от 2 години извънредна епидемиологична ситуация. Поради налаганите ограничителни мерки компетентните органи на юридическите лица с нестопанска цел се оказаха в невъзможност да провеждат своите събрания и да вземат важни решения (приемане на годишен финансов отчет, промяна на управителните органи и тн.). Задължителното присъствено участие на членовете сериозно затруднява легитимното провеждане на събранията, което ограничава дейността и изпълнението на законовите задължения.

При дистанционното участие в заседанията на Общото събрание **не** се предлагат промени относно другите аспекти от провеждането му. Това означава, че продължават да се спазват сегашните законови изисквания за кворум, гласуване и мнозинство за приемане на решенията. Единствено отклонение ще има в поканата за място на провеждане, като се посочва и електронен адрес за осъществяване на видеоконферентна връзка чрез интернет платформа.

ВАЖНО: В заключителните разпоредби на законопроекта е предложена същата промяна и за народните читалища, тъй като и те са юридически лица с нестопанска цел, но уредени в специален закон.

ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ТЪРГОВСКИЯ ЗАКОН

На 26.07.2022 г. в Народното събрание е постъпил законопроект, с който се цели да се направят промени на Търговския закон (ТЗ), насочени към някои аспекти от общата част на закона, но предимно обръщат внимание на процедурата по обявяване в несъстоятелност на юридическо лице.

I . Промени в общата част на Търговския закон:

Както знаем **прокуристът** е физическо лице, упълномощено от даден търговец да управлява търговското му предприятие и да го представлява. Към момента прокурист не може да бъде лице, което попада в ограниченията на чл. 21, ал. 3 от ТЗ (лице, обявено в несъстоятелност или ако лицето е било в управителните органи на дружество, обявено в несъстоятелност). С посочения законопроект се предлага тези ограничения да отпаднат след изтичане на 5-годишен срок от обявяването на лицето в несъстоятелност, съответно – от прекратяването на дружеството поради несъстоятелност.

Същата промяна се предлага и относно едноличните търговци (ЕТ – чл. 57 ТЗ), управителите на дружествата с ограничена отговорност (ООД – чл. 141 ТЗ), лицата от съвета на директорите в акционерно дружество (АД – чл. 234 ТЗ).

II . Промени относно производството по несъстоятелност:

Производството по несъстоятелност е производство за универсално принудително изпълнение, което има за цел справедливо удовлетворяване на кредиторите и създаване на възможност за оздравяване предприятието на неплатежоспособния търговец. Предлаганите изменения и допълнения в Търговския закон имат за цел да оптимизират законовата уредба в следните основни направления:

1) Промяната в чл. 742, ал. 1 цели подобряване на легалната дефиниция на понятието „свърхзадълженост“, така че то да отразява отрицателния собствен капитал на търговското дружество, а не само паричните, но и други задължения с имуществен характер.

2) С промените в чл. 613а се създават общи норми относно въззивна и касационна жалба, срещу което и да е от решенията по делото по

несъстоятелност. Въззивните и касационните жалби ще се считат за връчени чрез обявяването им в търговския регистър, от който момент тече срокът за отговор на същите. Сроковете за обжалване са обвързани от оповестяването на решенията в търговския регистър, тъй като този способ на съобщаване е по-бърз и по-сигурен.

3) За да се осигури реалното и бързо развитие на производството, с промените в чл. 639б, ал. 1 се въвежда възможност за предварително осребряване от синдика на актив на длъжник с разрешението на съда, позволяващ да бъдат осигурени разноските, необходими за развитие на производството по несъстоятелност, ако те не бъдат внесени от заинтересованите лица. Разширява се и кръгът на лицата, които могат да предплатят разноските – както кредиторите, така и всяко лице, което има правен интерес от развитието на производството по несъстоятелност.

4) С измененията на чл. 638 са предвидени изключения от правилото за спиране на завареното индивидуално принудително изпълнение по ГПК върху имущество на длъжника в случаите, когато вече има обявен купувач.

5) С изменения в чл. 679 се предлага връчването на съобщенията и призоваването на всички страни (както на длъжника, така и на кредиторите) във връзка с производството по искане за отмяна на решение на събрание на кредиторите да става чрез обявяване в търговския регистър.

6) В новия раздел II в глава четиридесет и шеста се предвижда възможност за извършването на продажба на имуществото от масата на несъстоятелността (като цяло, на обособена част или на отделни права и активи) чрез електронен публичен търг. Ще бъде използвана електронната платформа за явно наддаване, уредена в ГПК (за която ще Ви разкажем в следващия бюлетин), като основен способ на осребряване по делата по несъстоятелност с оглед на неговата прозрачност, ефективност и бързина, включително от гледна точка на постигане на оптимална цена и предвид обезпечаване на възможността синдикът да провежда едновременно множество продани на различни обекти от масата на несъстоятелността.

7) Предложеното изменение на чл. 613 предвижда местната компетентност на съда по несъстоятелността да се определя според седалището на длъжника, вписано не по-късно от 6-месеца преди подаването на молбата за откриване на производство по несъстоятелност. Цели се предотвратяването на злоупотреби от страна на недобросъвестни

длъжници, които променят седалището си единствено с цел „избор“ на съд по несъстоятелност.

8) С промените в чл. 655, ал. 2 се завишават критериите към лицата, които могат да бъдат синдици с оглед на значимостта на фигурата на синдика за производството по несъстоятелност и гарантиране на професионалните качества на лицата, назначавани за синдици. Минималният изискуем стаж по специалността вече е 5-годишен. За да се гарантира, че не е налице конфликт на интереси между синдика, от една страна, и длъжника и кредиторите, от друга страна, се въвежда и изискването лицето, което се назначава за синдик в конкретното производство, да не ги е представлявало в последните три години преди встъпването си в длъжност.

9) Законопроектът предвижда създаване на глава петдесет и втора „а“ – „Несъстоятелност на предприемача“ с чл. 760а – 760е, с която за първи път се предлага правна уредба на производството по несъстоятелност за физически лица, които са предприемачи. В чл. 760а се съдържа легалната дефиниция на понятието „предприемач“ – всяко физическо лице, упражняващо стопанска дейност, занаят или свободна професия, доколкото неговото предприятие по предмет и обем не изисква воденето на делата по търговски начин. Законопроектът предвижда приложното поле на производството по несъстоятелност да намери съответно приложение и към предприемачите.

Дългата продължителност на производствата по несъстоятелност, ниската им ефективност, високите разноски за производството и обстоятелството, че кредиторите рядко се удовлетворяват изцяло при осребряването, са проблеми, които неотложно трябва да се разрешат. Проектът на Закон за изменение и допълнение на Търговския закон предлага изменения и допълнения, насочени към подобряване ефективността на правната рамка относно несъстоятелността и оздравяването.

Тълкувателното дело е образувано на 16.01.2020 г. по искане на Председателя на Висшия адвокатски съвет до Общото събрание на Гражданската и Търговската колегия на Върховния касационен съд за постановяване на тълкувателно решение по въпроса: **„Длъжен ли е съдът служебно да следи за нищожността на правни сделки, които са от значение за решаване на правния спор или следва да се произнесе по въпроса за нищожността само ако заинтересованата страна е направила възражения за нищожност?“**

По поставения за тълкуване правен въпрос е създадена противоречива съдебна практика от състави на Върховния касационен съд.

Отговорът на правния въпрос изисква изясняването на съдържанието на принципите на диспозитивното начало, служебното начало и законността в гражданския процес и тяхното проявление спрямо института на нищожността на правните сделки.

1) Въз основа на принципа на диспозитивното начало, съдебното производство започва по молба на заинтересованото лице. С фактическите твърдения и петитума, ищецът определя вида и обема на търсената защита и в тези рамки съдът има правомощия да разгледа спора и да се произнесе с решението.

2) По силата на служебното начало, съдът предприема служебно необходимите процесуални действия по движението и приключване на делото, следи за допустимостта и надлежното извършване на процесуалните действия от страните и им съдейства за изясняване на делото от фактическа и правна страна.

3) Според формулирания принцип за законност в гражданския процес, съдът разглежда и решава делата според точния смисъл на закона, а когато той е непълен, неясен или противоречив – според общия им разум. При липса на закон, съдът основава решението си на основните начала на правото, обичая и морала. В тълкувателната практика на ВКС принципът на законността се схваща и като задължение на съда да приложи **императивна правна норма** (т.е. задължителна), която е от значение за решаване на правния спор, дори и страните да **не** са се позовали на нея.

Нищожността е най-тежкият порок на сделките. Нищожните сделки не пораждат правни последици и не могат да бъдат заздравявани. Разпоредбите, уреждащи нищожността са **императивни** и са установени в

публичен интерес, тяхното предназначение е да бъдат защитени общественият ред и правната сигурност.

А сега нека да разгледаме някои от общите основания за нищожност на сделките по чл. 26 ЗЗД.

1) Порокът на сделката поради противоречие със закона се състои в нарушаване на императивна правна норма и е установим при съпоставката на съдържанието на сделката с правилото на закона. Неспазването на разпоредбите, установяващи форма за действителност (напр. писмена форма), също е видимо от самата сделка.

2) Заобикалянето на закона е трудно установимо от съдържанието на договора, защото той се сключва в съответствие със закона. При това основание за нищожност, страните целят един неправомерен краен резултат, който постигат чрез сключване на една или повече сделки, които формално не нарушават закона. В общия случай при нищожност поради заобикаляне на закона, следва да бъде направено изрично възражение от страната и да бъдат доказани от нея допълнителните факти, които разкриват нищожността.

3) При нарушение на добрите нрави е възможно да е налице поведение на страните, което не може да се установи от съдържанието на сделката. В този случай съдът не може да се произнесе служебно по нищожността, без страничните факти да бъдат въведени от страните и доказани по делото. В други случаи нарушението на добрите нрави е обективизирано в самия договор, напр. клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функция и съдът е длъжен да установи нищожността.

4) Невъзможността на предмета като основание за нищожност на сделките може да е правна или фактическа. Когато невъзможността на предмета е правна, тя може да се установи от самия договор и тогава съдът трябва да я констатира служебно. Когато невъзможността на предмета е фактическа и не произтича от договора, съдът няма задължение да я разкрие.

5) При нищожност поради липса на воля и съгласие и при привидните сделки е налице външно обективизирана воля, но зад нея липсва вътрешно волево решение или същинската воля остава скрита само във вътрешните отношения на договарящите, поради което в тези хипотези съдът не би могъл да открие нищожността, като на нея трябва да се позове заинтересованата страна.

б) За липсата на основание съдът не може да следи служебно, защото то се предполага и съдът е длъжен да зачете съществуването му, ако презумпцията не е оборена.

Независимо от спецификата на предвиденото в закона основание за нищожност, когато то произтича от факти, които не могат да се установят от самата сделка, страните трябва да са посочили в срок конкретните факти и доказателствата, от които тя се извежда.

По изложените съображения Общото събрание на Гражданската и Търговската колегия на ВКС намира следното: **„Съдът е длъжен да се произнесе в мотивите на решението по нищожността на правни сделки или на отделни клаузи от тях, които са от значение за решаване на правния спор, без да е направено възражение от заинтересованата страна, само ако нищожността произтича пряко от сделката или от събраните по делото доказателства.“**

Главна дирекция „Правна“
към Централен кооперативен съюз:
тел: 02/92 66 848
02/92 66 360
e-mail: соор_правна@cks.bg